

FEDERALE OVERHEIDSDIENST
WERKGELEGENHEID, ARBEID EN
SOCIAAL OVERLEG

Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk.

Advies nr. 226 van 18 oktober 2019 over het ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van titel 1 betreffende chemische agentia van boek VI van de codex over het welzijn op het werk, wat de lijst van de grenswaarden voor blootstelling aan chemische agentia betreft – betwiste grenswaarden (D199ter).

I. VOORSTEL EN MOTIVERING

Het ter advies voorliggend ontwerp van koninklijk besluit is een verdere concretisering van de resultaten van de vierde publieke raadplegingsprocedure, die in 2017 is gestart.

A. Voorgeschiedenis

Op 2 mei 2017 werd een vierde publieke raadplegingsprocedure opgestart over een voorstel tot aanpassing van de lijst van grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling, opgenomen in bijlage VI.1-1. A van de codex over het welzijn op het werk.

Het voorstel tot aanpassing van de lijst van grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling omvatte:

- een actualisering van de grenswaardenlijst aan de aanpassingen van de ACGIH van 2009 tot en met 2016, en
- de omzetting van Richtlijn (EU) 2017/164 van de Commissie van 31 januari 2017 tot vaststelling van een vierde lijst van indicatieve grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling. Deze richtlijn moest uiterlijk op 21 augustus 2018 omgezet zijn in Belgisch recht.

Bezwaren tegen individuele grenswaarden konden worden ingediend tot 1 september 2017.

De omstandige bezwaardossiers, vereist voor de individuele grenswaarden waartegen bezwaar werd aangetekend, konden worden ingediend tot 1 december 2017.

De grenswaarden waartegen geen bezwaar of waartegen initieel bezwaar werd aangetekend, maar waarvoor geen bezwaardossiers werden ingediend, werden reeds aangepast door het koninklijk besluit van 2 september 2018 tot wijziging van titel 1 betreffende chemische agentia van boek VI van de codex over het welzijn op het werk, wat de lijst van de grenswaarden voor blootstelling aan chemische agentia betreft.

Dit besluit werd op 3 oktober 2018 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd.

B. Het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit

Bij brief van 7 september 2018, gericht aan de voorzitter van de Hoge Raad, heeft de Minister van Werk het advies van de Hoge Raad gevraagd over een ontwerp van koninklijk besluit tot wijziging van titel 1 betreffende chemische agentia van boek VI. - Chemische, kankerverwekkende, mutagene en reprotoxische agentia van de codex over het welzijn op het werk, wat de lijst van de grenswaarden voor blootstelling aan chemische agentia betreft.

Dit ontwerp beoogt de aanpassing van het punt A “Lijst van de grenswaarden voor blootstelling aan chemische agentia” van bijlage VI.1-1 van de codex over het welzijn op het werk, door de aanpassing van de grenswaarden, waarvoor tijdens de “vierde publieke raadplegingsprocedure over de aanpassing van de grenswaardenlijst” omstandige bezwaardossiers werden ingediend.

Concreet gaat het over de volgende stoffen:

- enerzijds aceton, mangaan en anorganische verbindingen, α -methylstyreen, kristallijn siliciumdioxide, stikstofdioxide, TDI, waterstofsulfide en zwaveldioxide, waarvoor de bezwaardossiers hogere grenswaarden dan de initieel voorgestelde grenswaarden beogen;
- anderzijds cresol, ethyleenimine, pentachloorfenol, talk en vanadium pentoxide, waarvoor de bezwaardossiers lagere grenswaarden dan de initieel voorgestelde grenswaarden beogen.

Als uitgangspunt voor het overleg tussen de sociale partners vermeldt dit ontwerp van koninklijk besluit de bij de aanvang van de procedure voorgestelde grenswaarden.

Het betreft de grenswaarden die ter discussie aan de HRPBW worden voorgelegd.

Deze aangepaste lijst werd opgenomen als bijlage in het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit.

Het gaat om de wijziging van de grenswaarden voor de volgende chemische agentia, zoals ze voorgesteld zijn in het voorgelegde ontwerp van koninklijk besluit:

EINECS- nr.	CAS-nr.	Naam van de agentia	Grenswaarde (ppm) in OKB	Grenswaarde (mg/m ³) in OKB	Korte-tijdswaarde (ppm) in OKB	Korte-tijdswaarde (mg/m ³) in OKB
N° EINECS	N° CAS	Nom des agents	Valeur limite (ppm) dans PAR	Valeur limite en (mg/m ³) dans PAR	Valeur courte durée (ppm) dans PAR	Valeur courte durée en (mg/m ³) dans PAR
200-662-2	00067-64-1	Aceton Acétone	246	594	492	1187
231-105-1	07439-96-5	Mangaan, en anorganische - verbindingen (als Mn) Manganèse et ses composés inorganiques (exprimés en man- ganèse)	*	0,02 (inadembaar) 0,1	*	*
202-705-0	00098-83-9	α -Methylstyreen α -Méthylstyrène	10	48	100	492
-- 231-487-1 239-487-1 --	14808-60-7 01317-95-9 15458-32-3 14464-46-1	Siliciumdioxide (kristallijn): kwarts, tripoli, tridymiet, cristobaliet. (inadembaar stof) Silices cristallines: quartz, tripoli, tridymite, cristobalite. (poussières alvéolaires)	*	0,025	*	*
233-272-6	10102-44-0	Stikstofdioxide Azote (dioxyde d')	0,2	0,38	1	1,91
202-039-0 209-544-5	00091-08-7 00584-84-9	2,4-Tolueendi-isocyaan (TDI) 2,6-Tolueendi-isocyaan (TDI) (of mengsel) (damp en aerosol) Diisocyanate de 2,4-toluène (TDI) Diisocyanate de 2,6-toluène (TDI) (ou mélange) (vapeur et aérosol)	0,001	0,007	0,005	0,035
231-977-3	07783-06-4	Waterstofsulfide Hydrogène (sulfure d')	1	1,4	5	7
231-195-2	07446-09-5	Zwaveldioxide Soufre (dioxyde de)	*	*	0,25	0,65
215-293-2 202-423-8	01319-77-3 (mengsel)	Cresol (alle isomeren) (damp en aërosol)	*	20	*	*

203-577-9 203-398-6	95-48-7 (o-cresol) 108-39-4 (m-cresol) 106-44-5 (p-cresol)	Crésol (tous isomères) (vapeur et aérosol)				
205-793-9	00151-56-4	Ethyleenimine Ethylène imine	0,05	0,09	0,1	0,18
201-778-6	00087-86-5	Pentachloorfenol (damp en aerosol) Pentachlorophénol (vapeur et aerosol)	*	0,5	*	1
238-877-9	14807-96-6	Talk (inademaar stof) (zonder asbestvezels en < 1% kristallijn siliciumdioxide) Talc (poussières alvéolaires) (sans fibres d'amiante et < 1% silices cristallines)	*	2	*	*
231-171-1	01314-62-1	Vanadium pentoxide ... (als vanadium) Pentoxyde de vanadium ... (en vanadium)	*	0,05	*	*

Het ontwerp van koninklijk besluit werd aan het uitvoerend bureau van 2 oktober 2018 voorgelegd.
(PBW/PPT – D199ter – BE1305)

De bezwaardossiers betreffende aceton, mangaan en anorganische verbindingen, α -methylstyreen, kristallijn siliciumdioxide, stikstofdioxide, TDI, waterstofsulfide en zwaveldioxide werden besproken tijdens de vergaderingen van het bijzonder uitvoerend bureau van 10 januari, 12 en 26 februari, 29 maart, 23 april en 29 mei 2019 en het uitvoerend bureau van 4 juni 2019.

Het uitvoerend bureau besliste op 8 oktober 2019 om het ontwerp van koninklijk besluit voor advies voor te leggen aan de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk op de vergadering van 18 oktober 2019.
(PBW/PPT – D199ter – 739)

De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk heeft zijn advies geformuleerd tijdens de plenaire vergadering van 18 oktober 2019.

In tussentijd werden de stoffen cresol, ethyleenimine, pentachloorfenol, talk en vanadium pentoxide, waarvoor de bezwaardossiers lagere grenswaarden dan de initieel voorgestelde grenswaarden beogen, opgenomen in de vijfde publieke raadplegingsprocedure, zoals voorzien in de procedure voor de vaststelling van de grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling aan chemische agentia.

Deze 5de publieke raadplegingsprocedure startte op 14 november 2018.

II. ADVIES UITGEBRACHT DOOR DE HOGE RAAD TIJDENS ZIJN VERGADERING VAN 18 oktober 2019.

De Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het werk brengt een unaniem advies uit over de in het ontwerp voorgestelde grenswaarden voor zwaveldioxide, waterstofsulfide, mangaan en anorganische -verbindingen, stikstofdioxide en aceton en een verdeeld advies over de voorgestelde grenswaarden voor **α -methylstyreen en kristallijn siliciumdioxide**.

Betreffende zwaveldioxide (SO₂):

De sociale partners stellen unaniem voor om de huidige grenswaarde, zoals deze op dit ogenblik in bijlage VI.1-1 van de codex over het welzijn op het werk is opgenomen, in twee stappen te verlagen:

- tot 31/12/2021: 1 ppm (8u TWA) en 2 ppm (15 min STEL)
- vanaf 1/1/2022: 0,5 ppm (8u TWA) en 1 ppm (15 min STEL)

Bovendien stellen ze voor dat een evaluatie van de STEL-waarde wordt uitgevoerd, die uiterlijk op 1/1/2027 afgerond moet zijn, met het oog op een eventuele herziening van deze STEL-waarde.

Betreffende waterstofsulfide (H₂S):

De sociale partners stellen unaniem voor om de huidige grenswaarde in twee stappen te verlagen:

- tot 31/12/2021: 5 ppm of 7 mg/m³ (8u TWA) en 10 ppm of 14 mg/m³ (15 min STEL)
- vanaf 1/1/2022: 1,64 ppm of 2,3 mg/m³ (8u TWA) en 4 ppm of 5,61 mg/m³ (15 min STEL)

Betreffende mangaan en anorganische verbindingen:

De sociale partners stellen unaniem voor om de huidige grenswaarde in twee stappen te verlagen:

- tot 31/12/2021: 0,2 mg/m³ (8u TWA)
- vanaf 1/1/2022: 0,05 mg/m³ (inadembaar) en 0,2 mg/m³ (inhaleerbaar)

Betreffende Tolueen Diisocyanaat (TDI):

De sociale partners stellen unaniem voor om in eerste instantie voor Tolueen Diisocyanaat de huidige grenswaarde van 0,005 ppm of 0,037 mg/m³ (8u TWA) en van 0,02 ppm of 0,14 mg/m³ (15 min STEL) te behouden.

De sociale partners verwijzen naar de discussies op Europees niveau en vragen om de resultaten op dit niveau (Committee for Risk Assessment (RAC) en socio-economische analyse) af te wachten vooraleer wordt nagegaan of de in het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit opgenomen grenswaarde kan worden overgenomen.

Betreffende stikstofdioxide (NO₂):

De sociale partners stellen unaniem voor om de huidige grenswaarden voor stikstofdioxide te verlagen tot de door het Wetenschappelijk Comité inzake grenswaarden voor beroepsmatige blootstelling aan chemische agentia (SCOEL) voorgestelde grenswaarden die eveneens overgenomen werden als indicatieve grenswaarden, namelijk 0,5 ppm (8u TWA) en 1 ppm (15 min STEL).

Betreffende aceton:

De sociale partners stellen unaniem voor om de huidige grenswaarde in twee stappen te verlagen:

- tot 31/12/2021: 500 ppm of 1210 mg/m³ (8u TWA) en 1000 ppm of 2420 mg/m³ (15 min STEL)
- vanaf 1/1/2022: 246 ppm of 594 mg/m³ (8u TWA) en 492 ppm of 1187 mg/m³ (15 min STEL)

Betreffende α -methylstyreen (AMS):

Negatief advies van de werkgeversvertegenwoordigers:

De werkgeversvertegenwoordigers vragen om de huidige grenswaarde in twee stappen te verlagen:

- tot 31/12/2021: behoud van 50 ppm of 246 mg/m³ (8u TWA) en 100 ppm of 492 mg/m³ (15 min STEL), zoals opgenomen in de huidige bijlage VI.1-1 van de codex over het welzijn op het werk (zie ook richtlijn 2017/64);
- en een verlaging van de grenswaarde voor α -methylstyreen op datum van 1/1/2022 tot 25 ppm (8u TWA).

De werkgeversvertegenwoordigers rechtvaardigen dit voorstel door:

1. Wetenschappelijke gegevens over de blootstelling aan AMS (CAS 98-83-9):

Op Europees niveau is deze stof door veel fabrikanten/importeurs geregistreerd voor hoeveelheden tussen 100 000 en 1 000 000 ton per jaar.

De registratiedossiers vereisen dus zoveel mogelijk gegevens over de intrinsieke kenmerken van de stof. Op basis van de verzamelde informatie wordt het Derived Not Effect Level (langdurige blootstelling) vastgesteld op 50 ppm.

Op dit moment is op Europees niveau een blootstellingsgrenswaarde(OEL) van 50 ppm van kracht.

Het rapport van de Wetenschappelijke Raad in Nederland citeert talrijke studies die het "Not Observed Adverse Effect Level (NOAEL)" van meer dan 75 ppm definiëren.

De in Nederland gehanteerde waarde (zie "definitief rapport GR No.2000_150SH_088", Gezondheidsraad, 2003) is echter gebaseerd op één onderzoek waaruit blijkt dat bij een concentratie van 75 ppm (367.5 mg/m³) neusletsels zijn waargenomen.

Het was niet mogelijk het NOAEL vast te stellen en de door de Wetenschappelijke Raad in Nederland vastgestelde waarde (20 mg/m³) is dus gebaseerd op het « Lowest Observed Adverse Effect Level (LOAEL) » van 367,5 mg/m³, gecorrigeerd met een factor 16.

Deze factor omvat de afwezigheid van het NOAEL, de variaties binnen en tussen soorten, de verschillende experimentele omstandigheden, de duur van de blootstelling van de werknemer en de soort kritische effecten. Deze factor is subjectief.

Het SCOEL neemt een factor 4 (vertrekkende van het NOAEL) in aanmerking om de op Europees niveau geldende OEL (50 ppm) af te leiden.

In de onlangs gepubliceerde gids (Guidance on information requirements and chemical safety assessment - Appendix to Chapter R.8: Guidance for preparing a scientific report for health-based exposure limits at the workplace - Version 1.0 -August 2019), waarin de methodologie voor de selectie van OEL's (afstemming van SCOEL-en RAC-methoden) wordt vastgesteld, wordt de SCOEL-methode (2017) geciteerd voor het selecteren van de corrigerende factoren in de definitie van OEL.

2. Technische haalbaarheid:

Hoewel de waarde in Nederland in de regelgeving is vastgelegd, stelt het proces bedrijven in staat een actieplan voor aanpassing voor te stellen om de laagste technisch en economisch aanvaardbare waarde te bereiken.

Het vaststellen van een waarde van 20 mg/m³ (\approx 5 ppm) betekent dus niet dat alle werkgevers in Nederland deze zeer lage waarde in de praktijk kunnen respecteren.

De "privaat" waarden (REACH, andere Europese landen) zijn ook opgenomen in de "SER" database voor AMS. Op basis van de feedback die van de betrokken industrieën is ontvangen, weerspiegelen deze "privaat" waarden (20 tot 50 ppm) de technische haalbaarheid van de tenuitvoerlegging op Europees niveau.

3. Conclusie van de werkgeversvertegenwoordigers:

Op grond van het bovenstaande en op basis van de haalbaarheidsgrenzen vragen de werkgeversvertegenwoordigers om de grenswaarde in twee stappen te verlagen tot 25 ppm zoals hierboven vermeld.

Ze herinneren er ook aan dat:

- Europa een proces uitwerkt voor het definiëren van de OEL's dat toelaat om op Europees niveau wetenschappelijke en sociaal-economische informatie te verzamelen en dat een "bypass" van dit proces op nationaal niveau niet in overeenstemming is met het Europese beginsel van "level playing field";
- een progressieve evolutie altijd beter begrepen wordt dan een abrupte verandering.

Positief advies van de werknemersvertegenwoordigers:

De werknemersvertegenwoordigers wensen de grenswaarde die in het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit wordt voorgesteld, nl. 10 ppm of 48 mg/m³ (8u TWA) en 100 ppm of 492 mg/m³ (15 min STEL), op te nemen in bijlage VI.1-1 van de Codex, met een toevoeging van een D-notatie.

Ze motiveren deze grenswaarde door te verwijzen naar de wettelijke grenswaarde in Nederland van 20 mg/m³ (= +/- 4,2 ppm), op basis van een rapport van de Nederlandse Gezondheidsraad. (*2-Phenylpropene: Health-based Reassessment of Administrative Occupational Exposure Limits*).

De Nederlandse Sociaal Economische Raad voerde vervolgens in 2003 een toetsing uit van de haalbaarheid van deze grenswaarde bij de verschillende sectororganisaties.

Geen enkel bezwaarschrift werd ingediend, noch door de sectororganisaties, noch door de centrale werkgevers- en werknemersorganisaties.

Conclusie was dat deze grenswaarde voor alfa-methylstyreen haalbaar was op het terrein en ze werd dan op basis van de gezondheidsargumenten als wettelijke grenswaarde vastgelegd.

Gezien de ervaringen in Nederland met een nog twee keer lagere grenswaarde zien de werknemersvertegenwoordigers geen enkele reden om in België niet het voorstel van de administratie over te nemen in de grenswaardenlijst.

Betreffende kristallijn siliciumdioxide (SiO₂-crystallines):

Negatief advies van de werkgeversvertegenwoordigers:

De werkgeversvertegenwoordigers vragen het behoud van de huidige grenswaarde van 0,1 mg/m³ (8u TWA).

Ze schuiven de volgende argumenten naar voren ter ondersteuning van deze vraag:

Argumenten Europese richtlijn en mogelijke delocalisering van arbeidsplaatsen

- De grenswaarde van 0,1 mg/m³ inadembaar kristallijn siliciumdioxide is vastgelegd op Europees niveau in de richtlijn 2017/2398 van 12 december 2017.
- Deze grenswaarde is vastgesteld op basis van wetenschappelijke en technische gegevens.
- Het Belgische regeerakkoord van 2014 voorziet dat er bij omzettingen van Europese richtlijnen naar Belgisch recht geen sprake mag zijn van “gold-plating”, i.e. geen zwaardere verplichtingen opleggen dan wat door de EU voorgeschreven wordt.
- Op Belgisch niveau een strengere grenswaarde opleggen dan wat Europees is overeengekomen, zou een flagrante vorm van gold-plating zijn.
- Op Belgisch niveau een strengere grenswaarde opleggen dan wat Europees is overeengekomen, zou een ongelijk speelveld creëren voor de Belgische bedrijven t.o.v. hun Europese concurrenten en de delocalisering van arbeidsplaatsen teweegbrengen van België naar het buitenland. Dit effect is ook aangetoond in de impactstudie die werd gevoerd ten tijde van de totstandkoming van de grenswaarde in de Europese richtlijn.

Argument huidige toepassing op het terrein

- Artikel 18bis van de Europese richtlijn wijst er ook op dat “teneinde een effect te hebben, moet een grenswaarde haalbaar zijn voor alle industriële sectoren. De focus dient te liggen op het verbeteren van de naleving van de grenswaarde in industrieën met hoge blootstelling. Enkel wanneer deze in staat zijn de bestaande grenswaarde te halen, kan er eventueel een verdere aanpassing van de grenswaarde voorgesteld worden.”

Argument preventie en NEPSI-akkoord

- De werkgeversvertegenwoordigers zijn van mening dat het behalen van de huidige grenswaarde op het terrein al geen evidentie is. De inspanningen om aan effectieve preventie te doen en de blootstelling aan inadembare silicastaof te vermijden worden stelselmatig opgedreven. Drie belangrijke elementen zijn hier:
 - De al uitgebreide verplichtingen uit de Belgische welzijnswet.
 - NEPSI met Gids van Goede Praktijken zet bedrijven aan te zoeken naar verbeteringen en deze te implementeren. Bovendien wordt deze Gids van Goede Praktijken van tijd tot tijd geüpdatet (zo zijn onder meer werkzaamheden voor dergelijke update gestart in 2019, en worden ook de aankomende jaren actualisaties verwacht). Zoals reeds toegelicht tijdens de hoorzittingen in de schoot van de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk, is het beter om een effectieve implementatie van de Europese grenswaarde in de praktijk te hebben, onder meer door de toepassing van het NEPSI-akkoord, en van preventieve beschermende maatregelen naar de werknemers toe op de werkvloer, in plaats van een verplichte strengere grenswaarde die in de praktijk niet haalbaar is/niet toegepast kan worden.
 - Over het algemeen kan gesteld worden dat heel wat maatregelen uit het NEPSI-akkoord in verschillende van onze sectoren genomen en toegepast worden; er zijn meerdere engagementen om de problematiek verder aan te pakken. Toch is het nodig om de 0,1 mg/m³ te behouden, omdat een strengere grenswaarde technisch vaak niet haalbaar is. In dit kader is het belangrijk dat de werknemers ook zelf beschermd worden, onder meer door persoonlijke beschermingsmaatregelen.

Argumenten betrouwbare meting en controle

- De werkgeversvertegenwoordigers menen ook dat het is aangetoond dat de betrouwbare meting en controle van een grenswaarde lager dan 0,1 mg/m³ met de bestaande technische middelen zeer moeilijk haalbaar is. Ze verwijzen hiervoor onder ander naar het rapport van april 2019 van het Franse agentschap ANSES (Agence nationale de sécurité sanitaire de l'alimentation, de l'environnement et du travail) dat stelt dat *“de kwantificatie limieten voor staalnames gedurende 8 uren, schommelen tussen 0,012 en 0,17 mg/m³ al naargelang het toestel en de analysetechniek.”* De implementatie van een strengere grenswaarde zonder te kunnen beschikken over de nodige betrouwbare meet- en controle-instrumenten dreigt onveilige en onzekere situaties te creëren voor werknemers en ondernemingen.

De werkgeversvertegenwoordigers menen, op basis van de ingediende bezwaardossiers, de gevoerde hoorzittingen in de commissie ad hoc en de daaruit gedistilleerde argumenten in dit advies, dat een strengere grenswaarde momenteel niet haalbaar is voor verschillende industriële sectoren. De werkgeversvertegenwoordigers menen daarenboven dat de haalbaarheid van de huidige grenswaarde al een uitdaging is in verschillende industriële sectoren. Ze zijn er daarom van overtuigd dat een verstrenging zijn effect zal missen. Ze menen dat het effectiever is om verder in te zetten op de verschillende preventie-initiatieven die op het terrein al sterk ontwikkeld zijn en nog verder ontwikkeld moeten worden.

De werkgeversvertegenwoordigers stellen voor om op korte termijn binnen de Hoge Raad voor Preventie en Bescherming op het Werk een werkgroep op te richten die de preventie-inspanningen opvolgt en evalueert. Daarnaast vinden ze het ook noodzakelijk dat er een verdere actieve promotie van goede praktijken (NEPSI 2.0, inclusief de aankomende update) dient te gebeuren in de verschillende betrokken sectoren.

Positief advies van de werknemersvertegenwoordigers:

De werknemersvertegenwoordigers vragen om de in het voorliggend ontwerp van koninklijk besluit opgenomen 8-uren grenswaarde van 0,025 mg/m³ op te nemen in bijlage VI.1-1 van de Codex. Indien er nog problemen zouden zijn met de meetbaarheid van deze waarde, kunnen de werknemersvertegenwoordigers akkoord gaan met een in de tijd beperkte overgangswaarde van 0,05 mg/m³.

De bescherming van de gezondheid van en het voorkomen van kankers bij aan kristallijn silica blootgestelde werknemers is de belangrijkste reden van deze vraag.

Ze verwijzen hiervoor naar de SCOEL-aanbeveling SCOEL/SUM/94 van november 2003. Reeds meer dan 15 jaar geleden kwam SCOEL tot de volgende conclusie:

“The main effect in human of the inhalation of respirable silica dust is silicosis. There is sufficient information to conclude that the relative lung cancer risk is increased in persons with silicosis (and, apparently, not in employees without silicosis exposed to silica dust in quarries and in the ceramic industry). Therefore, preventing the onset of silicosis will also reduce the cancer risk. Since a clear threshold for silicosis development cannot be identified, any reduction of exposure will reduce the risk of silicosis. It was observed that the dose-response curve for silicosis appears to be sigmoidal and that maintenance of exposure below 0.05 mg/m³ would avoid being on the steeper part of the dose-response curve, in the region where relatively small increases in exposure entail significant increases in silicosis risk. The reduction of exposure to 0.05 mg/m³ of crystalline silica is expected to reduce the prevalence of silicosis, ILO category 1/1, to about or less than 5% whereas an average respirable silica concentration of 0.02 mg/m³ reduces prevalence of silicosis to about 0.25 % or less. It arises that an OEL should lie below 0.05 mg/m³ of respirable silica dust.”

Het kankerrisico ten gevolge van een blootstelling aan kristallijn silica kan sterk beperkt worden door het voorkomen van silicose.

Er bestaat geen veilige drempelwaarde voor silicose en door de vorm van de dosis-respons curve is er boven de 0,05 mg/m³ een significante toename van het risico op silicose bij een kleine toename in blootstelling.

Op basis hiervan besloot SCOEL al in 2003 dat een grenswaarde beneden de 0,05mg/m³ moet liggen.

Ook in België is een professionele blootstelling aan kristallijn silica een belangrijke oorzaak van kanker, met name longkanker en larynxkanker. Een studie door RPA (Risk & Policy Analysts Ltd) op vraag van ETUI over de kost van beroepskankers in Europa geeft de omvang van het probleem aan.

<https://www.etui.org/content/download/33168/307556/file/J907%2BFinal%2BReport%2B9%2BNov%2B2017-2.pdf>

De studie komt tot de conclusie dat in België de toerekenbare fractie (attributable fraction) van de professionele blootstellingen aan kristallijn silica voor longkanker en larynxkanker respectievelijk 1,7% en 2% is. Op basis van het jaarlijks totaal aantal nieuwe longkankers (8000) en larynxkankers (650) (bron: stichting tegen kanker) komen de werknemersvertegenwoordigers tot de conclusie dat 136 longkankers en 13 larynxkankers voorkomen worden bij afwezigheid van een beroepsblootstelling aan kristallijn silica.

Het aantal aan kristallijn silica blootgestelde werknemers is belangrijk te noemen. Extrapolatie van de Franse gegevens uit de SUMER-studie (1,4% van de beroepsbevolking in 2010) geeft voor België een aantal blootgestelde werknemers tussen de 60.000 en 70.000. En dit in een verscheidenheid aan sectoren.

De prioritisering van gevaarlijke chemische stoffen voor de PROBE studie (2017: <http://www.werk.belgie.be/moduleDefault.aspx?id=45207>) besluit in verband met silica: *“Kwartsstof werd in alle rapporten weerhouden als prioritaire stof ... Van de beschikbare omgevingsmetingen is 33% boven de ½ van de grenswaarde. In 2016 werden er 47 werknemers met silicose erkend door FEDRIS. Aangezien er een onderrapportage en ondererkenning is van silicose en andere gezondheidseffecten van silica (longkanker, COPD (Chronic obstructive pulmonary disease), system sclerosis, enz.) geeft dit cijfer vermoedelijk maar een deel van de gezondheidsproblematiek door silica weer.”*

België zal ook absoluut geen koploper zijn bij een verder verlaging van de grenswaarde voor silica. Verscheidene Europese en niet-Europese landen hebben reeds een lagere grenswaarde (Finland, Portugal, Nederland, Italië, Canada, USA, ...).

De nieuwe Europese bindende grenswaarde uit Richtlijn 2017/2398 van 0,1 mg/m³ was een compromis na een lang en moeizaam onderhandelingsproces. Meerdere lidstaten en het Europees Parlement pleitten omwille van de gezondheidsargumenten voor een lagere grenswaarde. Voor het compromis werd verwezen naar het tripartite advies van het ACHS in Luxemburg dat reeds in 2012 gegeven werd.

De werknemersvertegenwoordigers gingen toen alleen akkoord met een overgangswaarde van 0,1 mg/m³ onder de strikte voorwaarde dat deze waarde binnen de 5 jaar werd verlaagd naar wat SCOEL als wenselijke grenswaarde voorstelt. We zijn ondertussen 8 jaar verder.

Het Verdrag betreffende de Werking van de Europese Unie (VWEU) laat ook perfect toe om een lagere grenswaarde dan deze van de Europese Richtlijn vast te leggen op het niveau van de lidstaat. Artikel 153.4. van het VWEU zegt o.a. over de richtlijnen in verband met de veiligheid en de gezondheid van werknemers:

“De krachtens dit artikel vastgestelde bepalingen:

- beletten niet dat een lidstaat maatregelen met een hogere graad van bescherming handhaaft of invoert welke met de Verdragen verenigbaar zijn.”

Dit artikel van het VWEU erkent en benadrukt dat de bescherming van de veiligheid en de gezondheid van werknemers belangrijker kan zijn dan bijvoorbeeld een aantal economische principes en principes van marktwerking.

De werknemersvertegenwoordigers kennen en waarderen de inspanningen die in een aantal sectoren geleverd werden om de effectieve blootstelling aan silica te verlagen. Ze zijn ook bereid om deze initiatieven te blijven ondersteunen.

Een vrijwillige actie hoeft echter een verlaging van de grenswaarde niet in de weg te staan, en vice versa.

Bovendien worden niet alle ondernemingen waar werknemers worden blootgesteld aan silica bereikt door deze initiatieven. Daarom zijn de werknemersvertegenwoordigers van oordeel dat een verlaging van de grenswaarde noodzakelijk is om een verdere verlaging van de reële blootstelling te bewerkstelligen en op die wijze de gezondheid van alle blootgestelde werknemers te vrijwaren.

Hierbij dient te worden opgemerkt dat door de toevoeging van respirabel kristallijn silicstof aan bijlage I van de richtlijn 2004/37/EG, deze stof als kankerverwekkend wordt beschouwd en dus de wettelijke verplichting bestaat voor de werkgever om de blootstelling van de werknemers te beperken tot een zo laag mogelijk niveau als technisch uitvoerbaar is en dit ongeacht de kost van de te nemen maatregelen.

Een te hoge grenswaarde zou een rem betekenen op de toepassing van dit principe.

III. BESLISSING

Het advies aan de Minister van Werk bezorgen.